

„Nalezené tváře“, vzpomínka na oběti holocaustu v dokumentech a fotografiích. Ve spolupráci se Židovskou obcí v Liberci. Výstava se konala v budově synagogy od 1. do 30. září 2005.

„Od té doby věřím na osud...“, transporty protektorátních Židů do Pobaltí v roce 1942. Památník Terezín – Muzeum Ghetta, 20. 7 – 30. 10. 2005.

VÝZNAMNÉ NÁVŠTĚVY

Červen
• Velvyslanec Slovenské republiky Ladislav Ballek a místopředseda slovenské vlády Pál Csáky.

Červenec
• Bývalá americká ministryně zahraničí Madeleine Albright, doprovázená herecem Robertem Redfordem.

Srpen
• Tony Gelbart , významný americký mecenáš řady židovských projektů, zejména imigračního programu do Izraele Nefesh B'Nefesh.

Tony Gelbart s manželkou na návštěvě Židovského muzea v Praze.
Tony Gelbart with his wife on a visit of the Jewish Museum in Prague.

Září
• Kanadská parlamentní delegace, vedená předsedou Dolní sněmovny Petrem Millikem.

Petr Millik, předseda kanadské Dolní sněmovny na Starém židovském hřbitově.
Petr Milliken, Speaker of the House of Commons of Canada, in the Old Jewish Cemetery.

Venue: Synagogue in Divišov, 20 June – 31 August 2005.

“History of the Jews in Bohemia and Moravia” and “Jewish Customs and Traditions”.
Venue: Muzeum Brněnska – Alfons Mucha Monument, Ivančice 29 June – 2 October 2005.

“Jewish Customs and Traditions.” Venue: Gustav Mahler House, Jihlava, 9 – 29 September 2005.

“Long-lost Faces.” Recollections of Holocaust victims in documents and photographs.
Venue: Liberec Synagogue, 1 – 30 September 2005. Held in association with the Jewish Community in Liberec.

“Since then I believe in Fate ...” Transports of Protectorate Jews to the Baltic States in 1942.
Venue: Terezín Memorial – Ghetto Museum, 20 July – 30 October 2005.

PROMINENT VISITS

June
• Ambassador of the Slovak Republic Ladislav Ballek and Deputy Prime Minister of the Slovak Republic Pál Csáky.

July
• Former U.S. Secretary of State Madeleine Albright, accompanied by actor Robert Redford.

Robert Redford s manželkou, Madeleine Albright a ředitel muzea Leo Pavlát při prohlídce Starého židovského hřbitova.
Robert Redford with his wife, Madeleine Albright and Museum Director Leo Pavlát on a visit of the Old Jewish Cemetery.

August
• Tony Gelbart, a major U.S. patron of Jewish projects, especially of the Nefesh B'Nefesh Immigration to Israel Program.

September
• A Canadian Parliamentary delegation, led by the Speaker of the House of Commons of Canada Peter Milliken.

Helena Pojarová, zástupkyně ředitele Židovského muzea v Praze, ukončila po 11 letech své úspěšné působení v muzeu. Patří jí poděkování za významný přínos k rozvoji naší instituce.

Helena Pojarová, Deputy Director of the Jewish Museum in Prague, who has left the Museum after 11 successful years. Our thanks go out to her for her important contribution to the development of our institution.

Vydává Židovské muzeum v Praze (založeno v roce 1906), U Staré školy 1, 3, 110 01 Praha 1
<http://www.jewishmuseum.cz>
Bankovní účet č. 195414380237 / 0100, Komerční banka, Spálená 51, 110 00 Praha 1
Pro poskytování darů uvádějte variabilní symbol: 1382002
Zpravodaj vychází čtvrtletně
Redaktor: Jana Smékalová • Fotografie: P. Veselý, V. Wünschová, M. Jelínek, D. Cabanová
Překlad: Stephen Hattersley
Výroba: LABEL spol. s r. o., Kutná Hora

Published by the Jewish Museum in Prague (founded in 1906), U Staré školy 1, 3, 110 01 Prague 1
<http://www.jewishmuseum.cz>
Bank account: 195420830257 / 0100, SWIFT CODE: KOMBCZPP, IBAN: CZ600100000195420830257
(for all foreign currencies except the euro),
510091870297 / 0100 (euro), SWIFT CODE: KOMBCZPP, IBAN: CZ2690100000510091870297
The variable symbol no. 1382002 should be stated when making a donation.
Komerční banka, Spálená 51, 110 00 Praha 1, Czech Republic
The Newsletter is published quarterly • Editor: Jana Smékalová
Photos: P. Veselý, V. Wünschová, M. Jelínek, D. Cabanová • Translation: Stephen Hattersley
Typeset and printed by LABEL spol. s r. o., Kutná Hora

Národní divadlo
BALET
IBBUR
aneb Pražské mysterium
IBBUR,
or A Prague Mystery
Taneční drama na motivy slavné Meyrinkovy knihy Golem
A dance drama on the motifs of Meyrink's famous book Golem
www.narodni-divadlo.cz
Information: + 420 224 901 448
Ostrovni 1, Praha 1

Uvádíme / Performances: 29.6., 30.6., 2.7., 15.9., 17.9., 23.11., 24.11., 14.12., 15.12. 2005
ve Stavovském divadle (The Estates Theatre)

Packing • Transport • Shipping • Custom clearance
Storing • Insurance

KUNSTTRANS PRAHA

One the world's leading art shippers
Veletřzní palác, Dukelských hrdinů 47, 170 00 Praha 7
Tel.: +420-2 243 01 092-5 * Fax: +420-2 243 01 091
E-mail: prague@kunsttrans.cz

ZPRÁVODAJ NEWSLETTER

3

המוזיאון
היהודי
בפראג

2005

THE JEWISH
MUSEUM
IN PRAGUE

ŽIDOVSKÉ UMĚNÍ NA PERGAMENU A PAPIŘU

V rámci cyklu *Prezentace sbírek Židovského muzea v Praze* byla v Galerii Roberta Guttmanna uspořádána od 21. července do 28. srpna výstava s názvem „Kdo hledí na tento obraz, nezhrěš“. Veřejnosti byl na ní poprvé představen soubor židovských náboženských obrazů z období 18. a 19. století.

Tyto většinou nástěnné tabulky, výjimečně drobné listy určené k vložením do modlitební knihy, sloužily k povznesení zbožnosti a náboženského zaujetí věřících, některé měly i funkci magickou. Jejich výrazovým prostředkem je hebrejské písmo. Většina tabulek ze sbírky Židovského muzea v Praze byla věnována synagoze jako votivní dar, jiné byly pořízeny pro osobní potřebu. Předměty z domácností a synagog vznikly jako projev lidové zbožnosti, slovem i obrazem odkazují k náboženské povinnosti i k základním principům judaismu, některé sloužily jako amulety na ochranu před pohromami.

Tvůrci těchto předmětů byli nejčastěji učené muži: písaři svitků Tory, mezuz a modlitebních řemínků i rabíni či studenti náboženských škol.

JEWISH FOLK ART ON PARCHMENT AND PAPER

A new exhibition entitled *Those who See this Picture Won't Sin* was on view at the Robert Guttmann Gallery from 21 July until 28 August as part of the series, *Presentation of the Collections of the Jewish Museum in Prague*. This was the first ever presentation of the Museum's collection of religious pictures from the eighteenth and nineteenth centuries.

Mostly wall plaques, less frequently small sheets for prayer books, these items served to uplift the piety and religious fervour of worshippers, while some also had a magical function. The Hebrew script is used as their means of expression. Most of the plaques in the collection of the Jewish Museum in Prague were donated to the synagogue as votive gifts, although some were made for personal use. Stemming from Jewish households and synagogues, these items were made as an expression of folk piety. With words and pictorial symbols, they refer to religious obligations and to the basic principles of Judaism; sometimes they served as amulets for protection against disaster.

Kurátorka výstavy Olga Sixtová v rozhovoru s Arturem Avnonem, velvyslanecem Státu Izrael a restaurátorem papíru Jerzym Stankiewiczem na vernisáži.
Curator Olga Sixtová in conversation with Israeli Ambassador Arthur Avnon and paper restorer Jerzy Stankiewicz at the exhibition preview.

Mizrah, Praha, vydal Václav Hoffmann, kreslil Ignatz (Jicchak) Hochenburg, kolem 1828, kolorovaná rytina.
Mizrah, Prague, published by Václav Hoffmann, drawn by Ignatz (Yitzhak) Hochenburg, c. 1828, hand-coloured engraving.

Používali hebrejskou kaligrafii a zvláštní techniku tzv. mikrografii (vytváření ornamentů i symbolů a figurativních motivů z textů psaných drobným písmem).

Od konce 17. století se v židovském prostředí stala oblíbenou výtvarnou technikou vystřihovánka z pergamentu či papíru. Vzácněji se setkáváme s obrázky malovanými na skle nebo s výšivkami. Poptávky se později chopili i tiskaři, takže na výstavě bylo možno spatřit jak nejstarší dřevorezy lidového charakteru, tak i rytiny a litografie z 19. století. Hojně byly zastoupeny i synagogální tabulky šiviti - kaligrafická díla zdobená ornamentální perokresbou.

Výstavu, která umožnila nahlédnout do intimity světa tradičního židovství s jeho bohatou symbolikou čerpající z literárních textů i z folklóru, připravila Olga Sixtová, kurátorka sbírky rukopisů.

JIRÍ JILOVSKÝ: PRAŽSKÝ MALÍŘ A GRAFIK

I další výstava v Galerii Roberta Guttmanna, kterou Židovské muzeum v Praze připravilo od 8. září do 6. listopadu 2005, patří do cyklu *Prezentace muzejních sbírek*. Poprvé od roku 1927 se veřejnosti představuje výběr z díla téměř zapomenutého výtvarníka Jiřího Jilovského, jehož jméno je dnes známo pouze nemožno sběratelům exlibris a drobné grafiky. Jilovský v Praze samostatně vystavoval pouze dvakrát: v roce 1917 v Rubešově salónu a v roce 1927 v Rudolfinu. Přesto jsou jeho práce zastoupeny ve veřejných i soukromých sbírkách. Kurátor výstavy Arno Pařík se pokusil rekonstruovat tvorbu tohoto zapomenutého pražského židovského umělce. V Galerii Roberta Guttmanna byly zastoupeny kresby, grafiky a obrazy Jiřího Jilovského nejen ze sbírek Židovského muzea v Praze, ale i z Památníku Terezín, Národní Galerie v Praze, Národního muzea v Praze, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a Muzea hlavního města Prahy.

Usually, these items were made by learned men – trained scribes of Torah scrolls, phylacteries and mezuzot, rabbis and students at religious schools – who employed Hebrew calligraphy and the technique of micrography (the creation of ornaments, figurative motifs and symbols out of texts written in miniature Hebrew script).

The parchment or paper cut-out became a popular art technique in the Jewish milieu from the end of the seventeenth century onwards. Pictures painted on glass or with embroideries appear less frequently. These items were also in demand from printers: among those shown at this exhibition were the oldest folk woodcuts, as well as engravings and lithographs from the nineteenth century. Shivitis plaques – calligraphic works decorated with ornamental pen-and-ink drawings – were also well represented.

This exhibition provided an intimate look at a world of traditional Judaism with its symbolism drawing on literary texts and folklore. It was curated by Olga Sixtová, the curator of manuscripts at the Jewish Museum in Prague.

Šiviti, Čechy nebo Morava, 18.století (?), vyřezáno z pergamentu, inkoust a vodové barvy.
Shiviti, Bohemia or Moravia, 18th century (?), parchment-cut, ink and watercolours.

GEORG JILOVSKÝ: PRAGUE PAINTER AND GRAPHIC ARTIST

From 8 September until 6 November 2005, the Robert Guttmann Gallery hosted another exhibition as part of the series, *Presentation of the Collections of the Jewish Museum in Prague*. This was the first presentation since 1927 of selected work by the almost forgotten artist Georg Jilovsky, who is now known by only a few collectors of ex-libris and graphic art. Jilovsky only ever had two one-man shows in Prague: at the Rubeš Salon in 1917 and at the Rudolfinum Gallery in 1927. Nevertheless, his work appears in a number of public and private collections. The exhibition curator Arno Pařík put together a representative selection of artworks by this almost unknown Prague Jewish artist – including drawings, graphic art and paintings, not only from the collections

Jiří Jilovský: Exlibris Oskara Wienera, 1912, lept, akvatinta.
Georg Jilovsky: Ex-libris for Oskar Wiener, 1912, etching, aquatint.

Jiří Jilovský (1884-1958) je znám jako umělec vycházející z vrcholné secese a jako pečlivý tvůrce drobné grafiky rozmanitých forem, technik, stylů a motivů. Ještě za studii na Umělecko-průmyslové škole začal navrhovat pozvánky na plesy, taneční pořádky, svatební oznámení, pohlednice, plakáty na výstavy, knižní úpravy a průmyslovou reklamu. Jméno si získal působivými listy motivů ze zákoutí Starého a Židovského Města, Malé Strany a Pražského hradu, které vznikaly zejména v letech 1906 až 1914. Tvorbě exlibris se Jiří Jilovský věnoval v letech 1904 až 1951 a v různých grafických technikách jich zpracoval na 120. Právě tato jeho nejmenší výtvarná díla si získala největší oblibu. Jilovského klientelu tvořila pražská židovská inteligence, především lékaři, právníci, technici a podnikatelé, která téměř beze stopy zmizela v době holocaustu.

Po nacistické okupaci byl umělec a celá jeho rodina deportováni do terezínského ghetta a odtud do Osvětimi, kde v plynových komorách zahynuli oba synové Hanuš a Arnošt, mnozí ze sourozenců a dalších příbuzných. Sám Jilovský se dočkal konce války v táboře v Ebensee, kde ho osvobodila americká armáda.

K výstavě byl vydán česky a anglicky katalog, který je vlastně malou monografií umělce. Autorem textu je Arno Pařík. Vedle podrobného životopisu Jilovského katalog nabízí více

of the Jewish Museum in Prague, but also from the Terezín Memorial, the National Gallery in Prague, the National Museum in Prague, the Museum of Decorative Arts in Prague and the City of Prague Museum.

Georg Jilovsky (1884-1958) is known as an artist of the 'high' Art Nouveau and as a painstaking creator of graphic art who employed various kinds of forms, techniques, styles and motifs. While at Prague's School of Applied Arts he began to design invitations to balls, dance programmes, wedding announcements, postcards, exhibition posters, books and industrial advertisements. Jilovsky made a name for himself with a series of atmospheric graphic sheets, mostly from 1906-14, with motifs of the nooks and crannies of the Old, Jewish and Lesser towns and Prague Castle. He focused on ex-libris from 1904 through to 1951, making about 120 such works with various graphic techniques. These, his smallest artworks, were his most popular. His clients were mostly from Prague's Jewish intelligentsia, especially doctors, lawyers and technicians, as well as business people, most of whom vanished almost without trace during the Holocaust.

Jiří Jilovský: Portrét muže s loutnou, kolem 1914, olej, překližka.
Georg Jilovsky: Portrait of man with Lute, c. 1914, oil on plywood.

After the Nazi occupation, Jilovsky and his entire family were deported to the Terezín ghetto, and from there to Auschwitz, where his two sons Hanuš and Arnošt and many of his relatives perished in the gas chambers. Jilovsky ended up in the Ebensee Concentration Camp, where he was liberated by the U.S. army.

A catalogue with a text by Arno Pařík (in Czech and English) was published for the exhibition. This catalogue, a small monograph on Jilovsky, contains a detailed biography of the artist and features over 100 full-colour reproductions of his drawings, graphic art and paintings. It is available at any of the Museum's shops or via the website www.jewishmuseum.cz/shop

VAVRO ORAVEC: EXHIBITION TO MARK THE 90TH BIRTHDAY OF THE ARTIST

In association with the Jewish Museum in Prague, the Millennium Gallery in Prague hosted an exhibition to mark the 90th birthday of the artist Vavro Oravec, who attended the preview in person. Oravec grew up in Slovakia where, after the establishment

než 100 barevných reprodukcí jeho kreseb, grafiky a obrazů. Katalog se dá koupit ve všech prodejnách Židovského muzea v Praze nebo prostřednictvím internetu: www.jewishmuseum.cz/shop

VAVRO ORAVEC: VÝSTAVA K 90. NAROZENINÁM MALÍŘE

V pražské Galerii Millennium byla ve spolupráci se Židovským muzeem v Praze uspořádána výstava k 90. narozeninám malíře Vavro Oravec, který se osobně zúčastnil vernisáže výstavy. Malíř prožil své mládí na Slovensku, kde po vzniku Slovenského štátu v září 1938 pracoval krátce v nemocnici, pak vypomáhal na úřadu židovské rady v Bratislavě a jako vychovatel židovských dětí, které byly vyloučeny ze škol. Malovat se nikdy neučil, jeho jediným školením byl tříměsíční přeskolovací kurs v ateliéru keramičky Júlie Horové v Bratislavě v roce 1940. Na podzim 1944 byl zatčen a deportován do Osvětimi a odtud do pobočky tábora Gross Rosen v Blechhammeru. Po okupaci Československa v roce 1968 odešel Vavro Oravec do exilu v Bernu. Nejvýznamnější období jeho života je však podle malířových slov spjatá s Prahou, kde našel svůj styl a poprvé se prosadil jako umělec a kde také v 60. letech minulého století vznikly jeho nejzdařilejší obrazy a objekty. Před pěti lety Vavro Oravec věnoval soubor 34 svých obrazů z let 1969 až 1999 Židovskému muzeu v Praze, které z nich počátkem roku 2001 uspořádalo velkou a hojně navštěvovanou výstavu ve Španělské synagoze. Poté obrazy prošly konzervací a v roce 2003 našly své místo v novém muzejním depozitáři obrazů. Letošní výstavou při příležitosti významného jubilea Židovské muzeum opět připomenulo Vavro Oravec, a to v prostředí známém kvalitními výstavami současného českého umění. Výstava v Galerii Millennium se uskutečnila od 8. září do 2. října 2005 a jejím kurátorem byl Arno Pařík.

U příležitosti jeho významného životního jubilea přejeme Vavro Oravcovi mnoho zdraví, klidu a spokojenosti: *Ad mea ve esrim šana!*

Ummělec Vavro Oravec (sedící) při vernisáži výstavy v Galerii Millennium dne 8. září 2005.
The artist Vavro Oravec (seated) at the exhibition preview in the Millennium Gallery on 8 September 2005.

Vavro Oravec: Franz Kafka, 1998, olej, karton, dřevo.
Vavro Oravec: Franz Kafka, 1998, oil on carton and wood.

of the State of Slovakia in September 1938, he worked briefly in a hospital, was an assistant at the Jewish Council's office in Bratislava and taught Jewish children who had been expelled from school. Entirely self-taught, the only art education he received was a three-month retraining course in ceramics run by Júlie Horová in Bratislava in 1940. He was arrested in the autumn of 1944 and deported to Auschwitz, from where he was sent to a section of the Gross Rosen Camp in Blechhammer. After the occupation of Czechoslovakia in 1968 he emigrated to Bern, Switzerland.

According to Oravec, the most important period of his life, however, is connected with Prague, where he found his style, first made his name as an artist and, in the 1960s, made his most successful artworks. Five years ago, Oravec donated a group of 34 paintings, dating from 1969-99, to the Jewish Museum in Prague, which displayed them in a large, much visited exhibition at the Spanish Synagogue. These paintings then underwent conservation treatment and, in 2003, were relocated to the Museum's new depository of paintings. This year's exhibition, marking the artist's 90th birthday, celebrates the work of Oravec in a venue that is famous for the quality of its contemporary Czech art exhibitions. The exhibition at the Millennium Gallery was held from 8 September until 2 October 2005 and was curated by Arno Pařík.

On the occasion of his 90th birthday, we would like to wish Vavro Oravec good health, inner peace and contentment: *Ad mea v' esrim shana!*

COMPLETION OF ALTERATIONS IN THE KLAUSEN SYNAGOGUE

September saw the completion of building and interior alterations to Klausen Synagogue, the main aim of which was to enhance visitor comfort. At the same time, certain historical elements of the building have been repaired. A restoration survey was undertaken before work began.

Two new means of access have been created by restoring and renovating several of the original doors. Curators have added two

DOKONČENÍ ÚPRAV V KLAUSOVÉ SYNAGOZE

Během září byly dokončeny stavební a interiérové úpravy v Klausové synagoze. Jejich hlavním cílem je zvýšit komfort návštěvníků. Současně byly opraveny některé památkové prvky. Vlastnímu zahájení prací předcházela restaurátorský průzkum.

Restaurováním a obnovením několika původních dveří vznikly dvě nové únikové cesty. Kurátoři současně doplnili stálou expozici o dvě výstavní vitríny. Nad lavicemi umístěnými podél obvodových stěn bylo zhotoveno nové dřevěné obložení s „neviditelně“ uschovaným měřicím zařízením. Současně byl restaurátorský opraven i dřevěný svatostánek umístěný na galerii. Nově instalované podtlakové odvětrávací zařízení v komínovém průduchu společně s upravenými vitrážovými okny podstatně vylepšilo kvalitu vzduchu v synagoze.

I ten, kdo nevstoupí do synagogy, může zvončit obdivovat osm odborně zrestaurovaných dveřních křídel včetně kovářských a zámečnických prvků a nově opravenou fasádu. Na příští rok se v Klausové synagoze plánuje restaurování hlavního aronu z umělého mramoru.

Celkový záběr na čelní stranu opravené Klausové synagogy.
Overall view of the front side of the refurbished Klausen Synagogue.

POCTA DĚTSKÝM OBĚTEM HOLOCAUSTU

Židovské muzeum v Praze rozvíjí od roku 1999 projekt „Zmizelí sousedé“, v jehož rámci studenti vyhledávají neznámé dokumenty a shromažďují výpovědi o někdejších židovských obyvatelích míst, ve kterých dnes studenti žijí (Zpravodaj o projektu průběžně informoval). V červnu letošního roku byla pod záštitou Senátu Parlamentu České republiky a Magistrátu hlavního města Prahy oficiálně vyhlášena druhá fáze projektu nazvaná „Pocta dětským obětem holocaustu“.

Jejím cílem je připomenout památku židovských dětí zavražděných nacisty, za války při-

display cases to the permanent exhibition. New wooden cladding with concealed measuring equipment has been installed above the benches alongside the perimeter walls. The wooden Ark in the gallery has been repaired. Air quality in the synagogue has considerably improved with the new installation of underpressure back-ventilation equipment in the chimney vent and repairs to the painted window panes. Among the newly refurbished exterior features that can be admired are the wooden door leaves, including the hand-wrought ironwork, and the facade. Restoration of the main Ark in Klausen Synagogue is being planned for next year.

Zrestaurované dveře v Klausové synagoze spolu s novými vitrinami.
Restored doors and new display cases in Klausen Synagogue.

bližně stejně starých, jako jsou dnešní účastníci projektu. Židovské děti mizely za války ze školních lavic převážně v letech 1939-1940. Při pátrání po jejich dalším osudu však vyvstává mnoho otázek: Proč byly označeny? Proč nesměly navštěvovat školy? Proč neutekly, dokud mohly? Mohly se vzepřít příkazům a zákazům? A když to udeřaly, co se s nimi stalo? Co bych dělal v takové situaci já?

Odpovědi na tyto a podobné otázky hledali jako první v České republice studenti z Plzně, Litomyšle, Chotěboře, Varnsdorfu, Českých Budějovic a Telče. Z prací připravených původně pro školu jako podklady k vytvoření pamětní desky nakonec vznikla národní putovní výstava. Ta se poprvé představila veřejnosti právě při letní prezentaci projektu ve Sněmovně Parlamentu České republiky.

Projekt „Pocta dětským obětem holocaustu“ stejně jako celý projekt „Zmizelí sousedé“ je zcela ojedinělý. Upozorňuje, že učit se o minulosti je možné i při zajímavé činnosti, s využitím vlastní zkušenosti. Autoři současně připravili pro učitele speciální semináře, na nichž je učí, jak s dětmi projekt plánovat, rozvíjet i dovodět k výsledkům patrným pro nejšířší veřejnost. Tato koncepce došla uznání rovněž v zahraničí – například v Nizozemí.

Zájemci o tento projekt se mohou obracet na Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze (tel. 222 325 172, 222 322 935, education@jewishmuseum.cz), které projekt zabezpečuje ve spolupráci s občanským sdružením „Zapomenutí“. Ve Vzdělávacím a kulturním centru je též možno zajistit si dvě putovní výstavy, přibližující na 19 panelech práce jednotlivých škol, jejich pátrání po zmizelých židovských sousedech a dětech.

VÝSTAVA KRESEB SONI FISCHEROVÉ

Dne 20. září 2005 se ve Vzdělávacím a kulturním centru Židovského muzea v Praze uskutečnila vernisáž výstavy maleb a kreseb Soni Fischerové *Sonja's Legacy/Sonja odkaz*. Soňa Fischerová se narodila v roce 1931 v Praze a v roce 1942 byla deportována do Terezína, kde vytvořila řadu výtvarných prací. V roce 1944 zahynula v Osvětimi. Hojně navštívenou vernisáž zahájil ředitel Centra dr. Miloš Pojar. O životě a tvorbě Soni Fischerové promluvil její bratranec dr. Robert Fischl, rodák z Klíčán, nyní žijící ve Spojených státech. O hudební vložku se postarali Alexander Shonert (housele) a Natalia Shonert (piano).

PUTOVNÍ VÝSTAVY ŽIDOVSKÉHO MUZEA V PRAZE

„Historie Židů v Čechách a na Moravě“ a „Židovské tradice a zvyky“. Výstava v synagoze v Divišově, 20. červen – 31. srpen 2005.

„Historie Židů v Čechách a na Moravě“ a „Židovské tradice a zvyky“. Muzeum Brněnska - Památník A. Muchy, Ivančice, 29. červen – 2. říjen 2005.

„Židovské tradice a zvyky“. Jihlava, Dům Gustava Mahlera, 9. - 29. září 2005.

Its aim is to commemorate the Jewish children who were murdered in the Holocaust at about the same age as the students who are now participating in this project. Jewish children vanished from the classroom in the first years of the war. Many questions are raised when further researching their fate: Why were they singled out? Why couldn't they attend schools? Why didn't they escape while they had the chance? Could they resist the orders and prohibitions? If they did, what happened to them? What would I do in such a situation?

Students from Pilsen, Litomyšl, Chotěboř, Varnsdorf, České Budějovice and Telč were the first in the Czech Republic to seek answers to these and similar questions. The work undertaken by students – originally intended for schools as material for creating a memorial plaque – was put together to form a national travelling exhibition, which was first shown at the summer presentation of the project at the Czech Parliament.

The *Homage to the Child Victims of the Holocaust* project is unique, as is the entire *Neighbours who Disappeared* project. Together, they show that it is possible to learn about the past in a way that is interesting and is based on one's own experience. Those who put together the project have also prepared special seminars for teachers in order to show how to plan and develop the project with children and to produce results for the broadest possible public. This approach has also gained recognition abroad, particularly in the Netherlands.

Anyone interested in this project may contact the Jewish Museum in Prague's Education and Culture Centre (tel. 222 325 172, 222 322 935, education@jewishmuseum.cz), which is co-ordinating the project in association with the civic association Zapomenuti/The Forgotten Ones. The Centre is also currently hosting two travelling panel-based exhibitions that feature the research undertaken by individual schools into the fate of Jewish neighbours and children who vanished.

EXHIBITION OF ARTWORKS BY SONJA FISCHEROVÁ

On 20 September, a preview of an exhibition of drawings and paintings by Sonja Fischerová, entitled *Sonja's Legacy*, was held at the Jewish Museum in Prague's Education and Culture Centre. Born in Prague in 1931, Sonja Fischerová was deported to Terezín in 1942, where she made a number of artworks. She perished in Auschwitz in 1944. This much-visited exhibition was launched by the Centre's Director, Dr. Miloš Pojar. A cousin of Sonja's, Dr. Robert Fischl, who was born in Klíčany and now lives in the U.S., spoke about Sonja's life and work at the preview. Live music was provided by Alexander Shonert (violin) and Natalia Shonert (piano).

TRAVELLING EXHIBITIONS OF THE JEWISH MUSEUM IN PRAGUE

"History of the Jews in Bohemia and Moravia" and "Jewish Customs and Traditions".